

رصد برنامه و فعالیت شرکت‌های بین‌المللی نفت در نوامبر ۲۰۱۷

مدیریت برنامه ریزی تلفیقی

معاونت برنامه‌ریزی و تلفیق طرح‌ها و برنامه‌ها

فهرست عناوین

- ابراز تمایل شرکت‌های بی پی و انی جهت توسعه میدان مجنون عراق
- تلاش شرکت‌های پالایشی آسیایی برای تولید سوخت دریایی پاک
- افزایش سهم بازار نفت شرکت‌های روسی در چین
- چالش‌های پیش روی شرکت‌های نفتی آسیایی در حوزه بالادستی
- کاهش برنامه تولید و صادرات نفت عربستان
- پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی : کاهش رشد تقاضای نفت در سال‌های آتی
- کاهش میزان ذخیره سازی نفت آمریکا
- رصد سه ماهه قیمت نفت شاخص

چکیده

- شرکت های بی پی و انی با خروج شرکت رویال داچ شل از توسعه میدان فوق عظیم مجنون در سال آتی، برای توسعه این میدان مشترک ابراز تمایل نموده اند.
- شرکت های پالایشی آسیایی در حال برنامه ریزی برای تولید سوخت دریایی پاک در جهت اجرای قانون سازمان دریانوردی می باشند.
- شرکت های نفتی روسیه در تلاش برای کسب سهم بیشتر از بازار چین می باشند.
- عدم تنوع سرمایه گذاری و افت تولید نفت شرکت های آسیایی تهدید مشترک آنها می باشد.
- شرکت آرامکو اعلام نمود با توجه به طرح کاهش تولید نفت اعضای اوپک، میزان تولید نفت این شرکت و به تبع آن کشور عربستان در ماه دسامبر به ۷ میلیون بشکه در روز کاهش خواهد یافت.
- آژانس بین المللی انرژی پیش بینی خود در زمینه رشد تقاضای نفت در سال های ۲۰۴۰ - ۲۰۲۵ را کاهش داد.
- تداوم روند صعودی تولید نفت آمریکا در ماه نوامبر تهدیدی برای رشد قیمت در بازار بین المللی می باشد.
- قیمت نفت خام تحت تأثیر خوش بینی ها نسبت به تمدید طرح کاهش حجم تولید نفت اوپک، وقوع طوفان هاروی، افزایش تنش میان دولت مرکزی عراق و دولت خودمختار کردستان رشد چشمگیری را تجربه نمودند.

مقدمه

برنامه ریزی ها و تصمیمات شرکت های بین المللی نقش به سزایی در تغییرات عرضه و تقاضای نفت دارد؛ به طوری که هریک از این برنامه ها بر تصمیمات اتخاذ شده در سایر شرکت ها مؤثر خواهد بود. گزارش ذیل اهم برنامه ها و اقدامات شرکت های بین المللی را در نوامبر ۲۰۱۷ درصد نموده است.

ابراز تمایل شرکت های بی پی و انی جهت توسعه میدان مجنون عراق

با خروج شرکت رویال داچ شل از توسعه میدان فوق عظیم مجنون در سال آتی، شرکت های بی پی و انی جهت توسعه این میدان مشترک ابراز تمایل نموده اند. شرکت شل با خروج خود از این میدان و تحویل فعالیت های عملیاتی به شرکت دولتی بصره تا پایان ژوئن ۲۰۱۸ موافقت نموده است. اگرچه هنوز مذاکرات رسمی در خصوص توسعه آتی میدان توسط بی پی و انی با وزارت نفت عراق آغاز نشده اما دو شرکت مذکور در توسعه سایر میادین عراق مشارکت دارند، شرکت بی پی در حال حاضر توسعه میدان رمیلا بزرگترین میدان نفتی عراق در جنوب این کشور با تولید روزانه حدود ۱/۴۵ میلیون بشکه را عهده دار بوده و انی نیز در میدان زیبر در جنوب عراق با نفت در جای ۴ میلیارد بشکه فعالیت می نماید. میزان تولید میدان مجنون در حال حاضر ۴۳۰ هزار بشکه در روز است. لازم به ذکر است که پیش از این نیز شرکت های توتال و شورون در اوایل اکتبر نسبت به توسعه مجنون ابراز علاقه نموده بودند.

تلاش شرکت های پالایشی آسیایی در تولید سوخت دریایی پاک

نفت کوره از سال ۱۹۶۰ به علت ارزان و سهل الوصول بودن بهترین سوخت دریایی محسوب می شده و برای مدت زمان طولانی مصرف آن در صنعت کشتیرانی بین المللی از رشد بالایی برخوردار بوده است. در حال حاضر حدود ۲۰ درصد از سوخت های تولید شده (غیر از بنزین) در حمل و نقل دریایی مورد استفاده قرار گرفته و بیش از ۹۰ درصد تجارت جهانی نفت کوره نیز از طریق این صنعت صورت می پذیرد. شایان ذکر است که سهم نفت کوره در سوخت کشتی ها حدود ۳۹ درصد می باشد.

از سوی دیگر نفت کوره به علت ویسکوزیته بالا و پاک نبودن^۱، عامل ایجاد حجم قابل توجهی از گازهای گلخانه ای بوده و به این دلیل صنعت کشتیرانی را نیز تحت تاثیر خود قرار داده است. محتویات گوگرد در این نفت می تواند تا ۳۵۰۰۰ واحد در هر میلیون (PPM) افزایش یابد که این مهم از علل

^۱ Dirty Oil

اصلی برای نسبت دادن ۸ درصد از آلودگی‌های گوگردی دنیا به صنعت حمل دریایی می‌باشد. به همین دلیل و به منظور کاهش اثرات آلودگی زیست محیطی، در نتیجه وضع قوانین سختگیرانه، طی سالهای اخیر محتویات گوگرد سوخت‌های صنعت حمل‌ونقل به طور قابل توجهی در حال کاهش می‌باشد. نکته حائز اهمیت اینکه سازمان بین‌المللی کشتیرانی^۲ نیز طی قانونی مشخص، اعلام نموده که تا ابتدای سال ۲۰۲۰، انتشار گوگرد ناشی از سوخت دریایی در سرتاسر دنیا بایستی از ۳/۵ درصد به ۰/۵ درصد کاهش یابد تا از این طریق، تقاضا برای سوخت دریایی پاک تأمین گردد؛ این قانون اکثر مالکان کشتی‌ها را مجبور به استفاده از سوخت‌های پاک‌تر به جای نفت کوره خواهد نمود.

علاوه بر شرکت‌های *Bp* و پالایشی ژاپن، شرکت پالایش *SK* کره جنوبی در ماه نوامبر درصدد برنامه ریزی جهت ساخت ارتقاء دهنده نفت سنگین (واحد $VRDS^3$) با ظرفیت ۴۰ هزار بشکه در روز می‌باشند. این واحد پالایشگاهی روزانه ۳۴ هزار بشکه نفت کوره با گوگرد ۰/۵ درصد و ۶ هزار بشکه در روز نفت گاز تولید خواهد نمود و بر این اساس نفت سنگین ارتقا یافته و سبک شده این شرکت از ۱۹۹ هزار بشکه در روز، به ۲۳۹ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت.

افزایش سهم بازار نفت شرکت‌های روسی در چین

بر اساس آمارهای جدید، سهم شرکت‌های روسی از بازار نفت در حال افزایش بوده و هدف‌گیری خود را به سمت بازارهای کشور چین معطوف نموده‌اند. بر این اساس شرکت روس نفت در راستای افزایش سهم بازار خود در کشور چین به عنوان دومین مصرف‌کننده جهان، اخیراً قراردادی به حجم ۲۴۴ هزار بشکه در روز نفت خام را به مدت پنج سال، با شرکت چین *CEFC* منعقد نموده که از اوایل سال میلادی آتی اجرایی خواهد گردید. انتظار می‌رود حجم صادرات این شرکت به چین در سال آتی حدود ۱۰ میلیون تن افزایش یافته و به ۵۰ میلیون تن برسد. این شرکت دولتی روسیه درصدد برنامه‌ریزی جهت توسعه همکاری‌های بلندمدت خود با شرکت‌های چینی در حوزه‌های مختلف انرژی

^۲ IMO

^۳ نفت کوره سنگین را به نفت کوره سبک دارای ارزش افزوده تبدیل می‌نماید.

می‌باشد. حرکت روبه جلو شرکت های روسی در این خصوص را می‌توان به عنوان تهدیدی اقتصادی برای کشورهای ایران و عربستان تلقی نمود، چرا که چین یکی از بازارهای مهم صادرات نفت خام برای کشورهای عربستان و ایران می‌باشد. طبق آمار ارائه شده در ۱۰ ماه اول سال ۲۰۱۷ میلادی، متوسط واردات نفت خام چین از روسیه حدود ۱/۱۹ میلیون بشکه در روز بوده در صورتیکه متوسط واردات نفت خام از عربستان روزانه ۱/۰۳ میلیون بشکه را نشان می‌دهد که این امر نشان دهنده تغییر جایگاه صادرات نفت به چین از عربستان به روسیه می‌باشد. از سوی دیگر متوسط صادرات نفت کشور آنگولا به چین نیز در این مدت روزانه ۱/۰۳ میلیون بشکه بوده که جایگاه سوم عرضه کنندگان را برای این کشور عضو اوپک رقم زده است. هرچند عملکرد صادرات نفتخام ایران در ۱۰ ماه سال جاری میلادی دارای رشد ۲/۲ درصد می‌باشد (در ماه اکتبر ۶۸۵ هزار بشکه در روز بوده است) اما نسبت به اکتبر سال گذشته کاهش ۱۱/۵ درصدی را نشان می‌دهد. با توجه به احتمال وضع تحریم‌های بیشتر آمریکا علیه ایران به دنبال تصمیم مجلس نمایندگان این کشور در ۲۰ دسامبر ۲۰۱۷، سهم بازار ایران در کشور چین در حاله‌ای از ابهام قرار گرفته است. نکته مهمتر اینکه کشور آمریکا نیز در حال توسعه صادرات نفت خود به چین بوده و میانگین صادرات نفت آمریکا به چین طی ۱۰ ماه اول سال جاری به ۱۳۵ هزار بشکه در روز رسیده است.

چالش های پیش روی شرکت های نفتی آسیایی در حوزه بالادستی

بررسی فعالیت‌های شرکت‌های نفتی آسیایی در ماه نوامبر حاکی از خروج آنها از وضعیت رکود از طریق سرمایه‌گذاری و حرکت به سمت توسعه فعالیت‌های اکتشافی و استفاده از فرصت منابع هیدروکربوری می‌باشد. در این راستا انتظار می‌رود شرکت های اصلی این منطقه دارای نرخ رشد تولید بالاتری در سال ۲۰۱۷ نسبت به پیش بینی قبلی در سال ۲۰۱۴ باشند.

البته این امر ناشی از بهبود وضعیت مالی این شرکت ها، ناشی از تعدیل هزینه های آنها و همچنین کاهش جریان نقدی به کمتر از ۵۰ دلار در هر بشکه می‌باشد. در هر صورت موفقیت هایی نیز برای این شرکت ها نظیر *CNOOC* چین که در اکتشاف میدان بزرگ گونا در اوگاندا سهم خود را افزایش

داده و همچنین میزان فعالیت خود در آب‌های عمیق مکزیک را نیز به دست آورده، رخ داده است. به علاوه شرکت‌های *CNPC* چین و *INPEX* ژاپن قرارداد خود با شرکت *ADCO* ابوظبی تمدید نمودند. در مرحله بعد، این شرکت‌ها همکاری خود را با شرکت *ACG* آذربایجان گسترش دادند. شرکت *CNPC* اولین قرارداد *IPC* خود را به عنوان یکی از شرکت‌های حاضر در این پروژه با شرکت ملی نفت ایران در فاز ۱۱ پارس جنوبی امضاء نمود. شرکت پتروناس مالزی نیز بعد از لغو پروژه *LNG* در کشور کانادا که با هزینه‌های بالایی همراه بود، پروژه‌های *LNG* خود را در مالزی کاهش داده و در مقابل امنیت سرمایه‌گذاری خود را از طریق توسعه فعالیت‌های جدید اکتشافی در مکزیک تأمین کرده است. شرکت ملی نفت چین، شرکت‌های اکتشاف و تولید ژاپن و شرکت پتروناس در مجموع کمتر از یک میلیارد دلار از سال ۲۰۱۴ سرمایه‌گذاری نمودند در حالی که شرکت‌های بزرگ بین‌المللی نظیر شرکت شل حدود ۱۱۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نمودند. البته توسعه تجارت در حوزه صنعت بالادستی نفت نیازمند به یک قاعده ثابت در شرایط کاهش ذخایر و حداکثرسازی ارزش فعلی سود شرکت در بلندمدت می باشد. البته شرایط بازار بین‌المللی و افت قیمت نفت، موجب ایجاد شکاف در سرمایه‌گذاری بالا دستی گردیده است. بر اساس پیش‌بینی‌ها تمام شرکت‌های ملی چین در اواسط سال ۲۰۲۰ با کاهش میزان تولید نفت مواجه خواهند بود به طوری که مجموع تولید داخلی آنها از ۵/۶ به ۴ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۲۵ کاهش خواهد یافت. البته محدودیت‌هایی در ارتباط با نقش اکتشاف و ازدیاد برداشت در کاهش هزینه‌های تولید در فاصله قیمتی ۵۰ تا ۶۰ دلار در هر بشکه وجود دارد. درجه موفقیت شرکت‌های دولتی چین در زمینه کسب پروژه‌های خارجی متفاوت است. به عنوان مثال شرکت *CNOOC* تولید خود را نسبت به *CNPC* و سایونوپک که اقدام به حفظ و نگهداشت سطح تولید بین‌الملل خود در اوایل ۲۰۲۰ نمودند، افزایش داده است. چالش‌های شرکت اکتشاف و تولید ژاپن و شرکت پتروناس نیز متفاوت است اما یک تهدید مشترک عدم متنوع‌سازی رشد محدود سرمایه‌گذاری برای آنها است. تمام شرکت‌های اکتشاف و تولید نیازمند به یک برنامه اولویت‌بندی برای سرمایه‌گذاری در آینده خواهند داشت اما فرصت‌های توسعه از سبب سرمایه‌گذاری شرکت‌های آسیایی مغفول مانده است.

کاهش برنامه تولید و صادرات نفت عربستان

شرکت آرامکو عربستان در گزارشی اعلام نمود با توجه به طرح کاهش تولید نفت اعضای اوپک، میزان تولید نفت این شرکت و به تبع کشور عربستان در ماه دسامبر به ۷ میلیون بشکه در روز کاهش خواهد یافت. میانگین صادرات نفت خام عربستان در ۹ ماه نخست سال جاری نیز به ۶/۹ میلیون بشکه در روز رسید که این رقم ۵۷۷ هزار بشکه در روز کمتر از دوره مشابه سال گذشته می‌باشد. میزان ذخیره‌سازی داخلی این کشور نیز روند کاهشی به خود گرفته و با افت ۴ درصدی در ماه سپتامبر نسبت به سال گذشته در همین زمان، به ۲۵۳/۷ میلیون بشکه رسید. اما در این میان میزان مصرف داخلی نفت خام این کشور در ماه سپتامبر به ۳/۴ میلیون بشکه در روز رسید که ۱۸۹ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه قبل از آن می‌باشد. لازم به ذکر است که کشورهای عضو اوپک به منظور برقراری تعادل در بازار در اواخر نوامبر ۲۰۱۶ برای کاهش حجم تولید نفت به میزان ۱/۲ میلیون بشکه در روز با یکدیگر به توافق رسیدند.

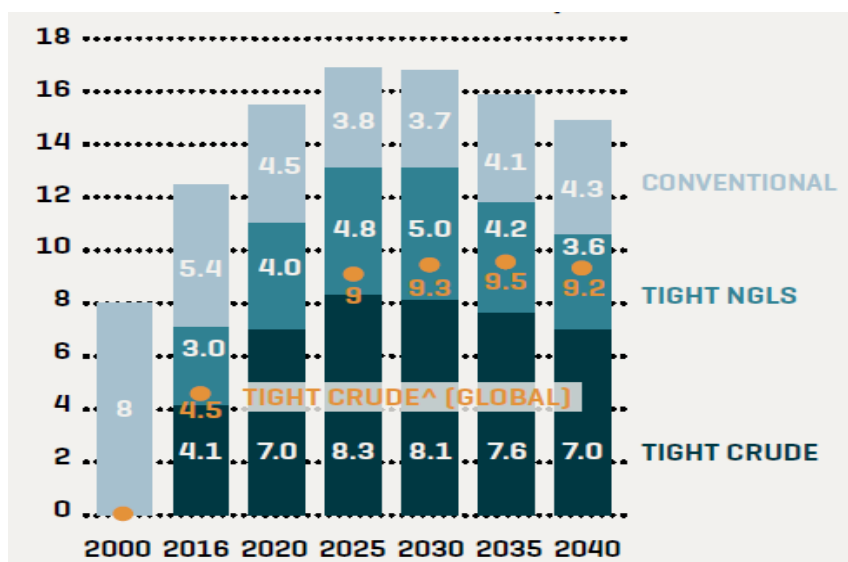
پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی: کاهش رشد تقاضای نفت در سالهای آتی

بر اساس گزارش جدید چشم‌انداز انرژی آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) در خصوص پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت، متوسط رشد سالیانه تقاضای نفت طی سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۴۰ به بیش از ۷۰۰ هزار بشکه در روز رسیده در حالی که رشد تقاضای نفت طی سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۴۰ به ۳۰۰ هزار بشکه در روز تقلیل خواهد یافت.

بر این اساس میزان تقاضای جهانی نفت خام از ۹۳/۹ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۶ به ۱۰۴/۹ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۴۰ افزایش خواهد یافت. این آژانس پیش‌بینی می‌نماید صادرات نفت خام کشور آمریکا به حدود ۴ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۳۰ برسد. از سوی دیگر، تولید اوپک بین سالهای ۲۰۱۶ تا ۲۰۴۰ در حدود ۱۴ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت.

کاهش میزان ذخیره سازی نفت آمریکا

بر اساس آخرین گزارش هفتگی اداره اطلاعات انرژی آمریکا در ماه نوامبر کاهش موجودی ذخیره سازی نفت خام آمریکا بیش از حد انتظار بود به طوری که موجودی آن با ۳/۴ میلیون بشکه افت در سطح ۴۵۳/۷ میلیون بشکه قرار گرفت. یکی از دلایل افت بیش از انتظار موجودی ذخیره سازی نفت خام، علاوه بر توقف عملیات خط لوله *Keystone*، افزایش قابل توجه ضریب بهره‌برداری پالایشگاه‌ها تا سطح ۹۲/۶۰ درصد می‌باشد؛ به نحوی که برای اولین بار از ماه اوت، میزان برداشت نفت خام توسط پالایشگاه‌ها در هفته منتهی به ۲۴ نوامبر به ۱۷ میلیون بشکه در روز بالغ گردید. میزان تولید نفت خام آمریکا نیز با ۲۴ هزار بشکه افزایش به میزان ۹/۶۸ میلیون بشکه در روز رسید. ادامه روند افزایشی تولید آمریکا تعادل بین عرضه و تقاضای بازار که پشتوانه افزایش قیمت به سطوح بالاتر است را بر هم می‌زند. نمودار (۱). در این راستا، کشورهای صادرکننده نفت اوپک در تلاش اند تا با کاهش حجم تولید نفت خود مازاد عرضه نفت را در بازار تعدیل نمایند در حالی که روند صعودی تولید نفت آمریکا اثرات سیاست‌های این تولیدکنندگان را خنثی می‌نماید.

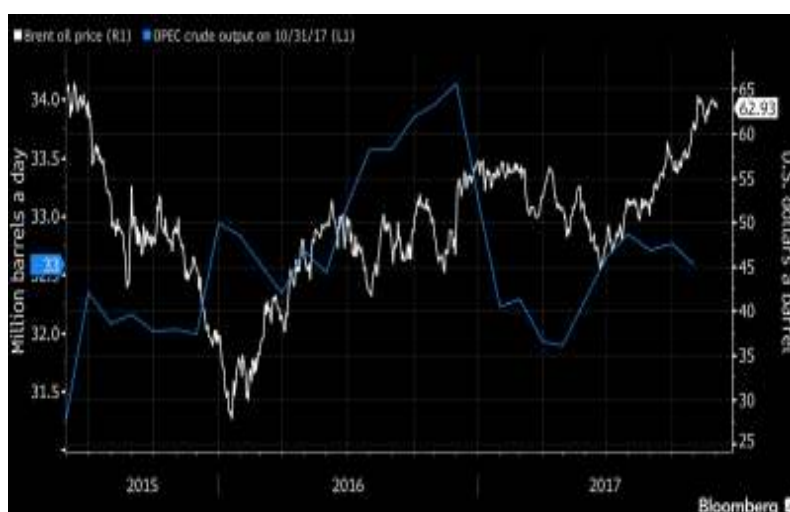
نمودار (۱): پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی در مورد تولید نفت آمریکا (میلیون بشکه در روز)

رصد سه ماهه قیمت نفت شاخص

قیمت نفت خام های شاخص بازار نفت در سه ماهه منتهی به ۳۰ نوامبر ۲۰۱۷ رشد قابل توجهی را تجربه نمود. قیمت نفت خام های برنت و وست تگزاس اینترمدیت به ترتیب از ۵۲/۷۵ و ۴۷/۹۴ دلار در هر بشکه در اول سپتامبر به ۶۳/۱۱ و ۵۷/۳۰ دلار در هر بشکه در پایان ماه نوامبر افزایش یافتند.

نوع تغییر	سه ماهه منتهی به نوامبر (دلار)	مبنا (دلار)	نفت شاخص
افزایش	۶۳/۱۱	۵۲/۷۵	برنت
افزایش	۵۷/۳۰	۴۷/۹۴	وست تگزاس اینترمدیت

افزایش خوش بینی ها نسبت به تمدید طرح کاهش حجم تولید نفت اوپک (نمودار ۲)، وقوع طوفان هاروی، افزایش تنش میان دولت مرکزی عراق و دولت خودمختار کردستان به دنبال برگزاری فراندوم در ماه سپتامبر و نگرانی از تهدید عرضه نفت، از مهمترین عوامل رشد قیمت نفت در این فاصله زمانی بوده اند. این در حالی است که نگرانی ها در خصوص احتمال افزایش تولید نفت آمریکا حاصل از تولید نفت شیل این کشور با توجه به رشد قیمت نفت همچنان در جای خود باقی مانده است.

نمودار (۲): تأثیر تصمیم اوپک مبنی بر تمدید طرح کاهش حجم تولید نفت و قیمت نفت برنت

منابع:

- ۱- سایت تحلیل وود مکینزی
- ۲- سایت تحلیلی آژانس بین المللی انرژی
- ۳- سایت بلومبرگ
- ۴- سایت اداره اطلاعات انرژی آمریکا
- ۵- سایت مارکت واچ